

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi
Sayı 2 (2004), 129-140

YABANCI DİL ÖĞRETMENİ ADAYLARININ İKİNCİ YABANCI DİLİ ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

Zeki Uslu(*), Yeşim Özek(*)

ÖZET

Bu çalışma , Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci bir yabancı dili öğrenmeye ilişkin tutum ve görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde okuyan altmış öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. İkinci yabancı dil öğrenim ve öğretimine ilişkin bir tutum ölçeği oluşturulup, anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yabancı dil öğretmen adaylarının ikinci yabancı dilin gerekliliğine inandıkları ve istekli oldukları, ancak uygulanan müfredatın ve ders yöntemlerinin öğrenci gereksinimleriyle örtüşmediği ortaya çıkmıştır. İkinci yabancı dil öğretiminin kendine özgü koşulları vardır. Program düzenlemelerinde ve öğretim sürecinde bu farklılıkların göz önüne alınması gerekir.

Anahtar Sözcükler: İkinci yabancı dil öğretimi, öğretmen adayı, güdülenme ve algılama

ABSTRACT

This study aims to investigate university students' perceptions about and attitudes towards learning a second foreign language. 60 students in English Language Teaching and German Language Teaching Departments in Dicle University participated into the study. A self-report questionnaire about learning and teaching a second foreign language was administered to the participants. The data obtained from the questionnaire was analysed by means of using some statistical tests. The results of the study indicated that the students perceived the value and need of learning another foreign language and had high desire to learn it. However, the results also showed that those students did not have favorable attitudes towards the teaching methods and course syllabus in second foreign language lessons. The results will be discussed within the foreign and second language teaching frameworks.

Keywords: Second foreign language teaching, students' perceptions and motivation.

Yabancı dil öğrenmeye duyulan ilgi ve gereksinim gitgide artmaktadır. Günümüz insanı için artık tek bir yabancı dilin yeterli olmadığı, birden çok yabancı dil öğrenilmesinin bir zorunluluk olduğu üzerinde durulmaktadır. 2001 yılını Avrupa Diller Yılı ilan eden Avrupa Konseyi, Avrupa'da konuşulan dillerin ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam için ne kadar değerli olduğu ve bu dillerden en az iki ya da üçünü kullanmada yeterli olmanın ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır. Avrupa Birliği normlarına göre vatandaşların ana dillerinin dışında en az iki Avrupa dilini yeter düzeyde bilmeleri ilke olarak benimsemiş ve bu konuda bireylere yardım edilmesi kararlaştırılmıştır (Demirel 2003:18). Aynı duyarlılık Avrupa ülkeleri iie koşut olarak ABD'de de hissedilerek dil öğretimi konusunda temel değişiklikler yapılmıştır (Lambert 2001:348).

Çağdaş dünyanın önemli bir üyesi olma yolunda ilerleyen ve Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecini yaşayan ülkemizde de dil öğrenmenin önemi üzerinde her zamankinden daha fazla durulmaktadır. Yabancı dil öğretimine yönelik programların tek bir dille sınırlı tutulmasına yönelik eleştiriler artmakta ve ikinci yabancı dil derslerinin programa girmesi (Polat 2001:33), hatta yabancı dil öğretmeni yetiştirmede çokdillilik anlayışına dayalı bir modelin benimsenmesi gerektiği (Tapan 2003:197) dile getirilmektedir. Bu bağlamda son yıllarda Anadolu Liselerinde, özel okullarda ve birçok Üniversitede İkinci Yabancı Dil öğretimi programları uygulanmaya başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı da ilk ve orta öğretim için ikinci yabancı dil konusunda çalışmalar yapmaktadır (MEB 1999:571). Yakın bir zamanda orta öğretimin dört yıla çıkarılması ve ikinci yabancı dilin de zorunlu ders olarak programa konulması yönünde karar alındığı (MEB 2002:745), ancak bu kararın henüz koşullar elvermediği gerekçesiyle uygulamaya geçirilemediği belirtilmektedir (Genç 2003:93).

Bütün bu gelişmeler çerçevesinde yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlar ikinci yabancı dil öğretimine gereken ilgiyi gösterip, bu konuda çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Ancak yeniden yapılanma programı ile 1998'den beri öğretmen yetiştiren kurumlara getirilen standart müfredatin en temel eksiklerinden birisi, yabancı dil öğretmenliği bölümlerinde ikinci yabancı dil öğretimine yer vermemiş olmasıdır (Uslu 2002:37, Erişkon Cangil 2004:129). YÖK ikinci yabancı dilin şu an için seçmeli bir ders olarak programda yer almasını uygun bulmakta, böylece yapılan çalışmaları dolaylı olarak desteklemektedir (YÖK Başkanlığının Dicle Üniversitesinin başvurusuna ilgi 12.09.2001 tarih ve 20074 sayılı yazısı). Yabancı dil öğretmeni yetiştirmede yeni yaklaşım, öğretmen adaylarının birden çok yabancı dili öğrenmesine olanak sağlamayı amaçlar (Krumm 1994: 6). Bu yaklaşım son yıllarda özellikle Avrupa'da etkisini göstermektedir. Çokdillilik öğretim modelini benimseyen bu yaklaşım, ülkemizde de uygulama alanına girmeye başlamıştır. İkinci yabancı dil öğretimi Türkiye genelinde baktığımızda İngilizce'den sonra Almanca biçiminde uygulanmaktadır. Bugün ülkemizde Almanca'ya talep diğer dillere göre daha fazladır (Tapan 2003:200).

Yabancı dil öğretiminde son yılların en gözde araştırmaları uygulamalı dilbilim, ikinci dil edinimi ve ikinci yabancı dil öğretimi konularında yoğunlaşmaktadır(Lambert 2001:360). Bugünün öğrencileri ilerde yetişkin olarak farklı bir yabancı dile gereksinim duyabilirler. Öyleyse onlara ikinci hatta üçüncü yabancı dili öğrenebilmeleri için olanaklar sunmalıyız.

İkinci yabancı dilin öğretimi ile ilgili araştırmaların ülkemizde henüz yolun başında olduğu söylenebilir (Maden Sakarya 2001, Schmidt 2003, Tapan 2003). Bu konuda yöntembilimsel ve öğretimbilgisel çalışmaların yapılması ve sonuçlarının uygulamalara aktarılması gerekmektedir. İkinci yabancı dili öğrenmede birinci yabancı dilin önemli bir yeri vardır (Neuner 2003:24). Bu diller birbirine benzer ise öğrenme daha kolay ve çabuk gerçekleşir (Hufeisen 2000; Güler 2000:4). Özellikle akraba olan İngilizce ve Almanca gibi dillerin birlikte öğrenilmesinin zor olmadığı savunulmaktadır. İkinci yabancı dil öğretiminde derslerin ön bilgilere dayalı yani bilinenden bilinmeyene gidiş biçiminde karşılaştırmalı olarak yapılmasının başarıyı artırdığı gözlenmiştir (Serindağ 2003). Bütün bunların yanında öğretici ve öğrenci faktörünün de önemli olduğu yadsınamaz. Özellikle yöntemlerin uygulayıcısı olan yabancı dil öğretmeni adaylarının konuya yaklaşımları, tutum ve görüşleri ikinci yabancı dil öğretiminde başarının en belirleyici etkenlerindedir.

Amaç

Bu araştırmayı yukarıda belirtilen düşünceler doğrultusunda yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci yabancı dili öğrenmeye ilişkin tutum ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdik. Bunun yanısıra aşağıdaki araştırma sorularına yanıt bulmayı hedefledik:

Öğretmen adayları ikinci bir yabancı dil öğrenmeyi gerekli görüyorlar mı? Bunun için güdülenmeleri yeterli mi? Öğrenmeye hazırlar mı? Bu konuda İngilizce ve Almanca Öğretmenliği öğrencileri arasında anlamlı bir fark var mı? Uygulanan ders programını nasıl değerlendiriyorlar? Öğrenilen iki dil arasında bir etkileşim kuruluyor mu?

Sınırlılıklar:

1-Bu çalışma Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü birinci ve ikinci sınıfında öğrenim gören ve 2002-2003 Öğretim yılında seçmeli ikinci yabancı dil dersini alan öğrencilerle sınırlıdır.

2-Çalışma, yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci bir yabancı dili öğrenmeye yönelik tutum ve görüşlerini ölçmek için geliştirilen anketteki önermelerle sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın yöntemi betimsel araştırma modelidir. Öğrencilerin tutum ve görüşlerinin daha açık, somut ve istatistiksel olarak elde edilmesi

için en uygun veri toplama aracının anket çalışması olduğu öngörülmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2002-2003 öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü 1. ve 2. sınıfında öğrenim gören ve seçmeli ikinci yabancı dil dersini alan 204 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem ise Almanca ve İngilizce Öğretmenliği Anabilim Dallarının birinci ve ikinci sınıfında okuyan ve ikinci yabancı dil dersini alan öğrenciler arasından seçkisiz yöntemle belirlenen altmış (60) öğretmen adaydır. Bunlardan 30'u Almanca öğretmenliği, 30'u da İngilizce Öğretmenliği öğrencisidir. Örneklem, ana kitleyi oluşturan öğrenci sayısının %34'ünü oluşturmaktadır. Birinci grup ikinci yabancı dil olarak İngilizce, diğer grup ise ikinci yabancı dil olarak Almanca öğrenmektedir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu araştırma için 27 soruluk bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Önermelerin hazırlanmasında Williams ve Burden'ın (1997) tutum ölçeği temel alınmıştır. Ancak önermelerin çoğu bu çalışma için geliştirilmiştir. Uygulanan ankette yedi farklı değişken ele alınmıştır* (Bkz. Tablo 1). Her değişken için iki ile dört arasında önerme hazırlanmış ve ankete dağınık olarak yerleştirilmiştir. Önermeler karşısındaki seçeneklerde beşli derecelendirme yapılmıştır (A-Tamamen Katılıyorum, B-Katılıyorum, C-Kararsızım, D-Katılmıyorum, E-Kesinlikle Katılmıyorum). Türkçe olarak hazırlanan anket soruları, önce bir pilot gruba uygulanmış ve bazı önermelerde değişiklik yapılarak daha açık ve anlaşılır duruma getirilmiştir.

Anketten elde edilen veriler SPSS (version 7.0) programıyla çözümlenmiştir. Çözümleme süreci üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada ankete faktör analizi uygulanmıştır. Burada bizim öngörülerimizle faktör analizi sonuçlarının örtüştüğü saptanmıştır. İkinci olarak

korelasyon çözümlemesi yapılmış ve faktörler arasındaki bağlantılar ortaya çıkarılmıştır (Bkz. Tablo 2). Son aşamada ise t-test uygulaması yapılarak Almanca ve İngilizce Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları arasındaki güdülenme ve tutum farklılıkları belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3).

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bulguları ekte yer alan tablolarda görüldüğü gibi istatistiksel olarak verilmiştir. Değerlendirmeler tablolardaki bu verilere göre yapılmaktadır.

Tablo 2 yi incelediğimiz zaman, değişkenler arasında aktif bir etkileşim olduğunu görüyoruz. Özellikle de gereklilik, istek ve duygularda bu etkileşim daha belirgindir. Değişkenlerin çoğu birbiriyle olumlu bir bağlantı içindedir. Örneğin; gereklilik ve önem, istek ve gayret, duygular ve öğretim programının değerlendirilmesi arasında tamamen olumlu bir bağlantı vardır. Bu bağlantı bize yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci yabancı dil dersini

(* Ekte yer alan Tablo 1' de 'Ankette yer alan değişkenler ve önerme örnekleri', Tablo 2'de 'Değişkenler arası bağıntılar', Tablo 3'te de 'Almanca ve İngilizce Bölümlerine ilişkin t-testi dağılımları' bulunmaktadır .

gerekli gördüklerini, öğrenmek için istekli olduklarını ve duygularının olumlu olduğunu göstermektedir. Yukarıdaki bu gözleme uygulamada da rastlanmaktadır. 2002-2003 öğretim yılında Almanca Öğretmenliği'nde okuyan öğrencilerin % 100'ü, İngilizce Öğretmenliği'nde okuyanların % 96'sı seçmeli olan ikinci yabancı dil dersini almışlar ve başarıyla sürdürmektedirler.

İstek ve ikinci yabancı dilin toplum ve kültürüne karşı tutum değişkenleri (2. ve 4. değişken) eksi yönde bir ilişki ortaya çıkmıştır. İkinci yabancı dili öğrenmeye istekli olan öğrenciler, bu dilin toplum ve kültürü ile fazla ilgilenmemektedirler. Bu da ikinci yabancı dile kullanımsal ve yararçı açıdan bakıldığını göstermektedir. Bu sonuç öğretmen adaylarının yurt dışına gitme, yabancı kültürle birebir karşılaşma olanaklarının azlığını doğuran ülke koşullarından kaynaklanmış olabilir. Aday öğretmenler için, hatta meslek içinde bile uluslararası değişim programlarının yetersizliği, yabancı dil öğrenmeye yalnızca pragmatik açıdan bakan öğrencilerimizde olumsuz bir değerlendirmeye neden olmaktadır.

İstek ve gayret ile duygular (2. ve 3. değişken) arasındaki ilişkiye bakınca olumlu bir bağlantı görüyoruz. İkinci yabancı dil derslerini isteyen öğrenciler, bu derslerde kendilerini rahat hissediyorlar. Derslerin seçmeli, yani tercihe bağlı olmasının da duyguları olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Ders ortamındaki gözlemlerden de bunu saptamak mümkün. Öğrencinin kendini zorunlu hissetmediği bir derse ilgisi daha olumlu olmaktadır. Birtakım zorlamalardan uzak olmanın getirdiği rahatlık, iyi bir yönlendirmeyle bireysel güdülenmeyi ve başarıyı artırmaktadır.

Tablo 3' de Almanca ve İngilizce Öğretmenliği öğrencileri karşılaştırılmaktadır. Kendi alanları açısından koşulları farklı olan bu iki grubun, ikinci yabancı dili öğrenmeye ilişkin değerlendirmelerindeki bazı değişkenlerde farklılıklar görülüyor. Gereklik konusunda her iki grup da olumlu düşünse de, Almanca öğrencilerinin sayısal değerleri daha yüksektir. İngilizce daha geçerli olduğu için, Almanca Bölümü öğrencileri ikinci yabancı dil olarak İngilizce dersini almayı daha çok gerekli görmektedir. Burada İngilizcenin bütün dünyada geçer dil olarak görülmesinin psikososyal etkisi de vardır. İngilizce Bölümü öğrencilerinin de ikinci yabancı dili gerekli görmeleri ve Almanca dersini almaları, öğretmen adaylarının çok dillilik ilkesini benimsediğini göstermektedir. Araştırmanın verilerine göre hem Almanca hem de İngilizce Bölümü öğrencileri ikinci bir yabancı dilin gerekliliğine inanmaktadır.

İkinci yabancı dile olan istek ve gayret açısından yine her iki grup da olumludur. Birbirine yakın sayısal veriler elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının ikinci yabancı dile bu denli istekli olmaları, gelecekte meslek yaşamlarında ilgili ve başarılı olacakları öngörüsünü ortaya koymaktadır. Duygular ve bireysel tutumları karşılaştırılınca iki grup arasında göreceli bir fark var. İngilizce öğrencileri derste daha rahat ve olumlu duygulara sahip. Buna karşın Almanca öğrencilerinin olumlu ile kararsız arasında olduğu görülüyor. Burada yine farklı etkenler sözkonusu olabilir. Kendi alanlarında atama

yapılmaması, İngilizceyi istekten çok bir zorunluluk durumuna düşürmektedir. Bu tür duygular Almanca öğrencilerini biraz olumsuz etkilemektedir. Ayrıca burada bir başka konunun daha altı çizilmelidir. Almanca Öğretmenliği Bölümünde okuyan öğrencilerin tamamına yakını orta öğretimde yabancı dil olarak ilk önce İngilizceyi öğrenmişler ve yabancı dil sınavına İngilizceden girerek, Almanca Bölümüne yerleştirilmişlerdir. Bu durumda bir kavram sorunu da ortaya çıkmaktadır: Almanca Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin birinci yabancı dili hangisidir? Zamansal olarak önce İngilizceyi öğrenmişlerdir. Fakülteyi kazanıp mesleğe yönelik olarak Almancaya yerleştirildikleri için, bir yıllık yoğun bir Almanca hazırlık sınıfı okumuşlar ve normal programa geçmişlerdir. Son dört beş yıldır Almanca Bölümüne gelen bu grup öğrencilerin çoğunluğu artık Almancada yoğunlaştıkları için, temel alanlarının Almanca olduğunu belirtmektedir. Uzun süre işlenmeyen ve kullanılmayan İngilizceleri bu durumda ikinci yabancı dil durumuna geçmiştir. Seçmeli ikinci yabancı dil dersinde İngilizce çalışan öğrenciler, iki dil arasındaki yakınlık nedeniyle olumlu aktarımlardan yararlanmaktadır. Burada Klein (1992:34)'ın belirttiği gibi 'yeniden edinim' kavramı söz konusudur. Yani önceden öğrenilen yabancı dil bilgileri çeşitli nedenlerden dolayı küllenmiştir ve ortaya çıkan yeni koşullarla aslında yitirilmeyen bu bilgiler yeniden canlandırılmaktadır.

Kültür ve topluma ilişkin değerlendirmelerde her iki grup, ikinci yabancı dil isteklerinin, söz konusu dilin kültür ve toplumuna olan ilgiden kaynaklandığı konusunda kararsızdırlar (Bkz.Tablo 3, Faktör 4). Bu konuda Almanca öğrencilerinin sayısal değerleri daha yüksek. Yani onlar olumsuzla daha yakınlar. Daha önce de belirtildiği gibi bunun pragmatik bakış açısından kaynaklandığını düşünüyoruz. Bu durumda kültüre olan ilgi yalnızca öğrencinin bireysel koşulları ve beklentileriyle sınırlı olmaktadır.

Çalışmamızda ortaya çıkan en olumsuz değerlendirme müfredat ve yöntem değişkenlerindedir. İkinci yabancı dil derslerini gerekli gören ve istekli olan her iki grup da, bölümümüzdeki müfredat programı ve derste uygulanan dil öğretim yöntemleri konusunda olumsuz düşünmektedirler. Bu konuda İngilizce öğrencileri tamamen olumsuz görüş bildirirken, Almanca öğrencileri biraz daha düşük sayısal değerlerle kararsızlığın üstünde bulunmaktadır. Burada kısaca Bölümümüzdeki müfredat programına değinmekte yarar olacağını sanıyoruz. Sekiz yarıyıldaki toplam kırk kredilik olan ikinci yabancı dil programının yarıyıllara dağılımı şöyle;

İlk iki yarıyıldaki Gramer (4) ve Kompozisyon (4), üçüncü dördüncü yarıyıllarda Konuşma (4), beşinci altıncı yarıyıllarda Metin İnceleme (4), yedinci sekizinci yarıyıllarda Çeviri (4) dersleri verilmektedir.

Araştırmamıza programın yeni başlamış olması nedeniyle yalnızca birinci ve ikinci sınıf öğrencileri, yani ilk dört yarıyılın derslerini alan öğrenciler katılmışlardır. Bu öğrencilerin programa yönelik en belirgin eleştirileri, ilk yıl sözlü iletişime ilişkin herhangi bir dersin olmamasıdır. Bir yabancı dili öğrenmeye çalışan gruba sözlü iletişim ya da telaffuz alıştırmalarıyla ilgili

hiçbir dersin verilmemesi gerçekten tartışmalı bir durumdur. Özellikle İngilizce öğrencilerinin büyük çoğunluğu ikinci yabancı dil derslerinde günlük iletişimi öğrenmeyi, yani iletişim becerisini geliştirmeyi istemektedirler. Oysa program dilbilgisi ve yazma becerisine yönelik olarak başlatılmaktadır. Almanca öğrencileri bu konuda daha rahatlar. Çünkü ikinci yabancı dil olarak öğrenecekleri İngilizceyi ortaöğretimde büyük oranda ders olarak görmüşlerdir. Ancak yine de müfredat konusunda olumlu görüş bildirmemişlerdir.

İkinci yabancı dil derslerinin kendine özgü koşulları vardır. Derslerin nasıl bir yöntemle işleneceği önemli bir konudur. Öğrenciler önceden bir yabancı dili bildikleri için, ikinci dili öğretirken bu önbilgilerinden yararlanabilecekleri teknik ve yöntemler uygulanmalıdır. Özellikle de aynı kökten gelen Almanca ve İngilizce arasında bu tür karşılaştırmaların yararı büyüktür. Örneğin, niteleme tümcelerinin öğretiminde birinci yabancı dil aşamasında zorluklar yaşanırken, aynı konu ikinci yabancı dilde çok daha rahat öğretilmektedir. Bunu uygulamadaki gözlemlerimiz de desteklemektedir. Öğrencilerin uygulanan yöntemler konusundaki eleştirileri, bu tür ön bilgilerinin devreye sokulmasına olanak tanımayan bir ders işleme biçimine yöneliktir. Elbette böyle bir tekniğin uygulanabilmesi, öğreticinin de her iki dili bilip çözümler yapmasına bağlıdır. Uygulamada henüz böyle bir durum söz konusu değildir.

Önbilgilerinden yararlanma gibi teknik ve uygulamalar aynı zamanda öğrenme ve öğretme stratejileridir. Öğrencilerin bu stratejileri uygulayıp uygulamadıklarına yönelik önermelere olumlu yanıt verdikleri gözlenmektedir. Öğrenme stratejisi değişkeninde Almanca ve İngilizce öğrencileri arasında fark yoktur. Her iki grup da ikinci yabancı dili öğrenmede farklı stratejiler uyguladıklarını belirtmektedir. Öyleyse öğrencilerin uyguladıkları bu tekniklerin, öğretim yöntemlerinde daha sistemli olarak uygulanması zorunluluğu vardır.

Sonuç ve Öneriler

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adaylarının ikinci yabancı dili öğrenmeye ilişkin tutum ve görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

1-İkinci yabancı dil derslerine yoğun bir ilgi vardır. Öğretmen adayları ikinci yabancı dil öğrenmeyi gerekli görmektedir. Bu konuda yeterince isteklidirler. Adayların bu ilgi ve isteğinin iyi değerlendirilmesi, geleceğin öğretmenlerinin iyi hazırlanması anlamına gelir. Bu konuda öğrencilerin olumlu motivasyonları başarıya yönlendirilmelidir. İkinci yabancı dil dersleri standart programa dahil edilebilirse, geleceğin çok dilli, çok yönlü ve başarılı öğretmenlerinin hazırlanmasına katkı sağlanmış olur.

2-Müfredat programı öğrencilerin beklentileriyle örtüşmemektedir. Bu programlar hazırlanırken yalnızca dile ilişkin bilgi aktarıcı dersler değil, dilin

kullanılmasına, iletişim becerisinin geliştirilmesine yönelik derslere de yer verilmelidir. Ayrıca derslerin programlanmasında iletişimsel öğretim anlayışından yola çıkılarak, söyleyiş çalışmaları ve konuşma becerisini kazandırmaya yönelik derslere ilk yarıyıllarda yer verilmelidir.

3-İkinci yabancı dil öğretiminin kendine özgü koşulları vardır. Dil edinimsel ve öğretimbilgisel açıdan birinci yabancı dilden farklıdır. İkinci yabancı dil derslerinde bu farklılık göz önüne alınmalı ve uygun yöntemsel çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin, birinci yabancı dildeki önbilgilerinden yararlanabilecekleri bir öğretim ortamı sağlanabilir. Bilinenden bilinmeyene gidiş biçiminde bir yol izlenmelidir. Bu bağlamda olumlu aktarımlardan yararlanılarak, önceden öğrenilen yabancı dil bilgileri destek niteliğine dönüştürülebilir. Bunun için bu dersleri verecek olan öğreticilerin en azından üç dilli olması gerekmektedir. Anadilinin dışında iki dili bilmeyen, daha doğrusu öğrencilerin birinci yabancı dilleri konusunda hiç bilgisi olmayan öğreticilerin ikinci yabancı dil derslerinde gereken çalışmaları yapmaları beklenemez. Öğreticiler uygun yöntemleri izleyerek, öğrencilerin bireysel olarak farklı öğrenme stratejileri geliştirmelerine olanak sağlamalı ve onları sürekli desteklemelidir. Her öğrencinin kendi donanımına göre geliştireceği stratejiler ikinci yabancı dilin öğrenilmesini daha da kolaylaştıracaktır.

4-Kültür ve topluma olan ilgi, ikinci yabancı dili öğrenme isteğinin nedenleri olarak görülmemektedir. Daha çok yarımcı bakışa dayanan nedenler gözlenmiştir. Anketimizdeki bu önermenin çok geniş kapsamlı olduğunu düşünürsek bu sonuç bizi yanıltmaz. Kültürel boyut ikinci yabancı dili tercih nedeni değildir, ancak öğretim sürecinde kültür ve ülkebilgisi karşılaştırmalarına yer verilmelidir. Çünkü bu öğrenmeyi destekleyecek ve kalıcı olmasını sağlayacaktır. Kültürlerin karşılaştırılmasına dayalı bir öğretim biçimi, öğrenilen yabancı dilin kullanımsal ve işlevsel yönüne de ağırlık verecektir. Böylece soyut dilbilgisi yerine, dilin kullanım ortamının da gösterileceği işlevsel bir öğretim süreci sağlanacaktır. Dilin kültür boyutuyla öğretilmesinin yararları bununla sınırlı değildir. Öğretmen adayının yabancı olanla kendini karşılaştırması, olaylara geniş açıdan bakmasını gerektirecektir. Bu da, geleceğin öğretmenlerinin daha kültürlü, daha donanımlı ve evrensel olmasını sağlayacaktır.

5-İkinci yabancı dil öğretimi, çağdaş dünyanın bir üyesi olan Türkiye'nin bütün okullarında uygulamaya geçirilme aşamasındadır. Bu durumda yabancı dil öğretmeni adaylarının bu dersleri almaları gerekir. İkinci yabancı dil derslerinin programlara zorunlu ders olarak girmesi artık kaçınılmazdır.

KAYNAKÇA :

- Demirel, Ö. (2003). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara, Pegem A Yay.
Erişkon Cangil,B.(2004). Küreselleşme ve Avrupa Birliği Yabancıdil Eğitim

- Politikaları Işığında 2000'li Yıllarda Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi Yetiştirme Politikalarına Bir Bakış. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi.1,123-131
- Genç, A. (2003). Türkiye'de Geçmişten Günümüze Almanca Öğretimi. Ankara, Seçkin Yay.
- Güler, G. (2000). Deutsch als Zweite Fremdsprache im schulischen Fremdsprachenunterricht in der Türkei: Perspektiven für die Didaktik und Methodik des Deutschen als Zweite Fremdsprache in der Deutschlehrerausbildung. Zeitschrift für die interkulturellen Fremdsprachenunterricht. Retrieved march 12. 2004 from the World Wide Web: http://www.ualberta.ca/~germain/e_journal/gueler_1.htm
- Hufeisen, B. (2000). Deutsch als Tertiärsprache. Almanca Dil Dergisi. Retrieved march 23.2004 from the World Wide Web:<http://www.taod.net/add/2001/index.htm>
- Klein, W. (1992). Zweitspracherwerb. 3. Auflage, Verlag Anton Hain, Frankfurt a.M.
- Krumm, H.J. (1994). Neue Wege in der Deutschlehrerausbildung. Fremdsprache Deutsch. München, Klett Edition, 6-11
- Lambert, D.R. (2001). Updating the Foreign Language Agenda. The Modern Language Journal, 85, 347-362
- Maden Sakarya, S.(2001). Unterrichtsdidaktische und methodische Vorschläge für Deutsch
- Als Tertiärsprache im Hinblick auf die Adressatengruppe der Vorbereitungsklasse der Trakya Universität. Fremdsprachenunterricht und die Stellung des Deutschen in der Türkei. (Yay.) Çakır,M. Aachen, 153-163.
- MEB. (1999). Tebliğler Dergisi. 2504, 571
- MEB. (2002). Tebliğler Dergisi. 2540, 745
- Neuner, G. (2003). Mehrsprachigkeit und Tertiärsprachendidaktik. Mehrsprachigkeitskonzept Tertiärsprachenlernen-Deutsch nach Englisch. Hufeisen/Neuner. Retrieved March 23. 2004 from the World Wide Web: <http://www.ecml.at/documents/pub112G2003.pdf>
- Polat, T (2001). Avrupalılık Bağlamında Kültür Boyutuyla Yabancı Dil. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi. Studien zur Deutschen Sprache und Literatur,13,29-39
- Schmidt,H. W. (2003). Überlegungen zu einer Didaktik/Methodik Deutsch nach Englisch In der Türkei. Neue Tendenzen und Zukunftsperspektiven der deutschen Sprache und der Germanistik in der Türkei.(Yay.) Çakır,M./Öztürk,İ/Yıldız,C.Band 1, 293-301
- Serindağ, E. (2003). Zur Didaktik und Methodik der Ausnutzung des Englischen als erste Fremdsprache Im Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache bei Muttersprachlern des Türkischen.Yayımlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi. Adana

- Tapan, N. (2003). Neue Dimensionen der Deutschlehrerausbildung in der Türkei-Erweiterung der Curricula im Rahmen eines Mehrsprachigkeitskonzepts. Germanistische Untersuchungen aus türkischer Perspektive, Festschrift für Prof. Vural Ülkü zum 65. Geburtstag. (Yay. M. Gündoğdu, C. Ülkü), Aachen, 193-205.
- Uslu, Z. (2002). Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde Yeniden Yapılanma Programına Eleştirel Bir Yaklaşım. Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. 23, 33-38
- Williams, M.D. and Burden, R.L. (1997). Psychology for language teachers, CUP

EKLER:

Değişkenler	Önerme Örnekleri
1-Gereklilik ve Önem	İkinci yabancı dil derslerini gerekli görüyorum
2-İstek ve Çaba	İkinci yabancı dili öğrenmeyi gerçekten istiyorum
3-Duygular	İkinci yabancı dil derslerini iyi anlıyorum
4-Yabancı dil Toplum ve Kültürüne İlişkin Tutumlar	İkinci yabancı dilin konuşulduğu ülke ve kültürüne karşı ilgim var
5-Müfredata İlişkin Tutumlar	İkinci yabancı dil programı beklentilerimi karşıladı
6-Öğretim Yöntemini Değerlendirme	İkinci yabancı dil derslerinde öğrenmeyi kolaylaştırıcı teknikler uygulanıyor
7-Öğrenme Stratejileri	Yabancı dilleri karşılaştırmak öğrenmeyi kolaylaştırıyor

Tablo 1. Ankette yer alan değişkenler ve önerme örnekleri

Değişkenler	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
F1 Pears.cor.	1	,364**	,276*	-,184	,082	,025	,231
Sig.(2-tailed)	,	,008	,034	,166	,544	,852	,078
F2 Pears.cor.	,364**	1	,251	-,285*	,298*	,124	,178
Sig.(2-tailed)	,008	,	,069	,038	,032	,376	,203
F3 Pears.cor.	,276*	,251	1	-,186	,133	,206	,045
Sig.(2-tailed)	,034	,069	,	,158	,318	,114	,734
F4 Pears.cor.	-,184	-,285*	-,186	1	,062	,042	-,191
Sig.(2-tailed)	,166	,038	,158	,	,648	,749	,148
F5 Pears.cor.	,082	,298*	,133	,062	1	,179	,013
Sig.(2-tailed)	,544	,032	,318	,648	,	,180	,922
F6 Pears.cor.	,025	,124	,206	,042	,179	1	,181
Sig.(2-tailed)	,852	,376	,114	,749	,180	,	,167
F7 Pears.cor.	,231	,178	,045	-,191	,013	,181	1
Sig.(2-tailed)	,078	,203	,734	,148	,922	,167	,

Tablo 2: Değişkenler Arasındaki Bağlılıklar

* 0.05 seviyesindeki güçlü bağıntı (2-tailed)

**0.01 seviyesindeki güçlü bağıntı (2-tailed)

Tablo 3. Almanca ve İngilizce Öğretmenliği Öğrencilerinin

Faktör 1	AÖ *	1,7333	-,19	,61526	,222
	İÖ	1,9310		,61321	
Faktör 2	AÖ	1,8077	-,48	,58484	,011
	İÖ	2,2896		,72947	
Faktör 3	AÖ	3,1667	-,33	2,10227	,469
	İÖ	3,5000		1,35824	
Faktör 4	AÖ	2,7500	,38	,61237	,036
	İÖ	2,3621		,76645	
Faktör 5	AÖ	2,3276	,24	,52229	,167
	İÖ	2,0862		,76845	
Faktör 6	AÖ	2,8333	-,56	1,14721	,056
	İÖ	3,4000		1,10172	
Faktör 7	AÖ	1,7667	-,10	1,10433	,702
	İÖ	1,8667		,89955	

Tutumlarına İlişkin t-Testi Dağılımları

*AÖ : Almanca Öğretmenliği, İÖ: İngilizce Öğretmenliği

Sevgili Öğrenci,

Bölümümüzde uygulanan İkinci Yabancı Dil dersleri ve programı hakkında bilimsel bir çalışma yapmaktayız. Bu anket ile elde edeceğimiz görüşleriniz, söz konusu çalışmada veri olarak değerlendirilecektir. Aşağıdaki önermeleri dikkatlice okuyup, fikirlerinizi doğru bir biçimde belirtirseniz çalışmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunmuş olursunuz. Katkılarınız için teşekkür ediyoruz.

Yrd.Doç.Dr.Zeki USLU / Yrd Doç.Dr. Yeşim ÖZEK

	A:Tamamen Katılıyorum B: Katılıyorum C: Kararsızım	D: Katılmıyorum E: Kesinlikle Katılmıyorum	A	B	C	D	E
1-	Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde ikinci yabancı dile gereksinim vardır						
2-	İkinci yabancı dili öğrenmek bana göre sıkıcı geliyor						
3-	İkinci yabancı dil programı beklentilerimi karşıladı						
4-	Bölümümüzde ikinci yabancı dil derslerini görmek istiyorum						
5-	İkinci yabancı dil dersleri dil öğrenme motivasyonumu artırdı						
6-	İngilizce/Almanca'yı konuşan insanlarla dostluk kurmak istiyorum						
7-	İkinci yabancı dil derslerinde ana branşım ile ilgili bilgilerimden yararlanıyorum						
8-	Yabancı dilleri karşılaştırmak öğrenmeyi kolaylaştırıyor						
9-	Öğrendiğim iki yabancı dil arasında dil bilgisi ve sözcük bilgisi bakımından büyük farklılıklar var						
10-	İkinci yabancı dil dersleri ni iyi anlıyorum						
11-	İkinci yabancı dili öğrenmek, beni diller konusunda araştırma yapmaya yöneltti						
12-	İkinci yabancı dili öğrenmenin bir çok avantajları var						
13-	İkinci yabancı dil dersleri alan derslerinde başarılı olmama sağladı						
14-	İngilizce/ Almanca'nın konuşulduğu ülkelere ve kültürüne karşı ilgim var						
15-	Hocalarımız ikinci yabancı dil derslerinde öğrenmeyi kolaylaştırıcı teknikler kullanıyor						
16-	Bölümümüzdeki ikinci yabancı dil dersleri öncelikle iletişim becerisini kazandırmaya yöneliktir						
17-	Yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci yabancı dili öğrenmesi mesleki açıdan yararlıdır						
18-	İkinci yabancı dili bilmenin bana yararı olur						
19-	İkinci yabancı dil derslerinin içeriklerini pratiğe yönelik buluyorum						
20-	İkinci yabancı dil derslerinde kendimi rahat hissediyorum						
21-	İngilizce/Almanca'nın toplumu ve kültürüyle ilgilenmiyorum						
22-	İkinci yabancı dil derslerinde uygulanan yöntemler alan derslerinde uygulanan yöntemlerle aynıdır						
23-	İkinci yabancı dil olarak Almanca/ İngilizce'yi öğrenmeyi gerçekten istiyorum						
24-	İkinci yabancı dil olarak İngilizce/ Almanca'yı geçeri i bir dil olduğu için öğrenmek istiyorum						
25-	İkinci yabancı dil derslerinde Alman/ İngiliz toplum ve kültürü hakkında bilgi ediniyorum						
26-	İkinci yabancı dili öğrenirken zorlanmıyorum						
27-	İkinci yabancı dil derslerinde başarılı olmak için gayret gösteriyorum						